

પરિશિષ્ટ ૧

ધીરુભાઈ ઠાકરની જીવનરેખા સાલવારી પ્રમાણે અત્રે રજૂ કરેલ છે.

પૂરું નામ : ડૉ.ધીરુભાઈ પ્રેમશંકર ઠાકર

તખલ્લુસ : “સવ્યસાચી”

વિદેશયાત્રા : ઈંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, જર્મની, અને યુરોપના બીજા દેશો તથા અમેરિકા

૧૯૧૮ : ૨૭ જૂન, કોડીનાર, જિ.જૂનાગઢ, ગુજરાત રાજ્ય

૧૯૨૪-૩૦ : પ્રાથમિક શિક્ષણ ચાણસ્મા, જિ.મહેસાણા

૧૯૩૦-૩૪ : માધ્યમિક શિક્ષણ સિદ્ધપુર, જિ.મહેસાણા

૧૯૩૪ : મેટ્રિક પાસ-સંસ્કૃત અને વિજ્ઞાનમાં ડિસ્ટિક્શન

૧૯૩૯ : ગુજરાતી મુખ્ય સંસ્કૃત સાથે બી.એ, શિક્ષક, ગોકળીબાઈ હાઈસ્કૂલ , વિલે પારલે ,
મુંબઈ

૧૯૩૯ : ધનગૌરીબહેન સાથે લગ્ન

૧૯૪૦ : ગુજરાતી વિષયના ખંડસમયના અધ્યાપક, એલ્ફિન્સ્ટન કોલેજ, મુંબઈ; ગુજરાતી

વિભાગના અધ્યક્ષ અને શિક્ષક, ચિલ્ડ્રન્સ એકેડેમી, મુંબઈ

- ૧૯૪૧ : એમ.એ.-ગુજરાતી-સંસ્કૃત સાથે
- ૧૯૪૧ : ગુજરાતી વિષયના વ્યાખ્યાતા, ગુજરાત કોલેજ, અમદાવાદ
- ૧૯૪૧ : પુત્ર ભરતકુમારનો જન્મ
- ૧૯૪૨ : ‘ગણધરવાદ’ અંગ્રેજી અનુવાદ સહિત સંપાદન
- ૧૯૪૨ : ‘હિંદ છોડો’ની લડત, ગુજરાત કોલેજમાં પોલીસના હાથે લાઠીમાર
- ૧૯૪૩ : પુત્ર દિલિપનો જન્મ
- ૧૯૪૬ : ‘રેખા’ સામયિકમાં ગ્રંથાવલોકનના લેખો લખવાની શરૂઆત
- ૧૯૪૬ : ‘જયા-જયંત’ નાટકનું દિગ્દર્શન, રૂપક સંઘ, અમદાવાદ
- ૧૯૪૬-૪૭ : સેક્રેટરી, ગુજરાત લેખક મિલન
- ૧૯૪૭ : ‘નિહવવાદ’ અંગ્રેજી અનુવાદ સહિત સંપાદન
- ૧૯૪૮ : ‘મણિલાલની વિચારધારા’ નું પ્રકાશન, ગુજરાત વિદ્યાસભા, અમદાવાદ
- ૧૯૪૯ : ‘મણિલાલના ત્રણ લેખો’ નું પ્રકાશન, ગુજરાત વિદ્યાસભા, અમદાવાદ
- ૧૯૫૨ : ‘ગ્રંથ અને ગ્રંથકાર પૃ ૧૦’ નું સંપાદન અન્ય સાથે

- ૧૯૫૩ : પીએચ.ડી,યુનિવર્સિટી ઓફ બોમ્બે, મુંબઈ, મહાનિબંધનો વિષય ‘મણિલાલ નભુભાઈ દ્વિવેદી: એક અધ્યન’
- ૧૯૫૩-૫૪ : ગુજરાતી વિષયના અધ્યાપક, ઈસ્માઈલ યૂસુફ કોલેજ, જોગેશ્વરી, મુંબઈ
- ૧૯૫૪ : ‘કાન્તા’નું પ્રકાશન; ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૪ : ‘સાહિત્ય કિરણાવલી ૧-૨-૩-નું પ્રકાશન; ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૫ : ભારત સરકાર યુવક કલ્યાણ વિભાગ દ્વારા યોજાયેલ નાટ્યશિબિરમાં એક માસની તાલીમ, સિમલા
- ૧૯૫૫ : ‘નૃસિંહાવતાર’નું પ્રકાશન; ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૫ : ‘જયભિખુ વાર્તાસૌરભ ૧-૨’નું સંપાદન; ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૬ : ‘મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા’નું પ્રકાશન, પોપ્પ્યુલર બુકસ્ટોર, સૂરત;
‘મણિલાલ નભુભાઈ સાહિત્યસાધના’નું પ્રકાશન, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૬ : સંક્ષિપ્ત ‘ચૌલાદેવી’નું પ્રકાશન
- ૧૯૫૬ : ‘સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન’નું પ્રકાશન, પોપ્પ્યુલર બુકસ્ટોર, સૂરત
- ૧૯૫૭ : પુત્રી હિનાનો જન્મ

- ૧૯૫૮ : ‘મણિલાલ નભુભાઈ જીવનરંગ’-જીવનચરિત્ર માટે મુંબઈ સરકાર તરફથી પ્રથમ
ઈનામ
- ૧૯૫૮ : ‘અભિનેય નાટકો’, મ.સ.યુનિવર્સિટી, વડોદરા દ્વારા પ્રકાશિત
- ૧૯૫૮ : ‘સર્વોદય વાચનમાળા-૧-૨-૩-૪’નું પ્રકાશન, ગુજર્ ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૮ : ‘આપણા ખંડકાવ્યો’નું પ્રકાશન, ગુજર્ ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૮ : ‘ધૂમકેતુ વાર્તાસૌરભ ૧-૨’નું પ્રકાશન, ગુજર્ ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૫૯ : મુંબઈ સરકાર દ્વારા યોજાયેલ લેખકો સાથે પ્રવાસ, મહારાષ્ટ્ર અને કર્ણાટક
- ૧૯૫૯ : ‘આત્મનિમજ્જન’નું પ્રકાશન, ગુજર્ ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૬૦ : ડાહીલક્ષ્મી લાઈબ્રેરીના ઉપક્રમે ‘ગોવર્ધનરામ અને મણિલાલ’ વિશે વ્યાખ્યાન
- ૧૯૬૦ : સ્થાપક આચાર્ય, આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજ, મોડાસા
- ૧૯૬૧ : ‘ચંદ્રહાસ આખ્યાન’નું પ્રકાશન, ગુજર્ ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૬૧ : ‘આનંદ વાચનમાળા ૧-૨-૩-૪’ નું પ્રકાશન
- ૧૯૬૨ : ઉપલેટા મ્યુનિસિપાલિટીને ઉપક્રમે ઝવેરચંદ મેઘાણી વિશે વ્યાખ્યાન

- ૧૯૬૩ : ‘રસ અને રુચિ’- પ્રથમ વિવેચનસંગ્રહ પ્રકાશન, પોપ્યુલર બુકસ્ટોર, સૂરત
- ૧૯૬૦-૬૬ : રવિવારીય આવૃત્તિનું સંપાદન સાહિત્ય અને સંસ્કાર વિભાગ, ‘ગુજરાત સમાચાર’
- ૧૯૬૬ : ‘સુદર્શન અને પ્રિયંવદા’નું પ્રકાશન, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૬૬ : Gotama the Buddha, Anand Coomaraswamy ‘ગૌતમ બુદ્ધ’(નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, દિલ્હી) નું ભાષાંતર
- ૧૯૬૮ : ‘સાંપ્રત સાહિત્ય’નું પ્રકાશન, પોપ્યુલર, સૂરત
- ૧૯૬૮ : ‘પ્રાણવિનિમય’નું પ્રકાશન
- ૧૯૭૦ : ‘કરુણાપ્રશસ્તિ કાવ્યો’નું સંપાદન, પ્રકાશન, ફાર્બસ ગુજરાતી સભા, મુંબઈ
- ૧૯૭૨ : ‘પ્રતિભાવ’નું પ્રકાશન, ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
- ૧૯૭૩ : ગુજરાતી વિષયના અધ્યાપક સંઘના પ્રમુખ
- ૧૯૭૩ : ‘વિક્ષેપ’નું પ્રકાશન,
- ૧૯૭૫ : ઈંગ્લેન્ડ, યુરોપ અને અમેરિકાનો પ્રવાસ
- ૧૯૭૮ : મોડાસા કોલેજમાંથી નિવૃત્ત

- ૧૯૭૯ : ‘મણિલાલ નભુભાઈના ‘આત્મવૃત્તાન્ત’નું સંપાદન-પ્રકાશન,નવભારત પ્રકાશન,
અમદાવાદ
- ૧૯૮૦ : ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ૩૦માં અધિવેશનમાં –સાહિત્ય, વિવેચન અને
સંશોધન વિભાગના અધ્યક્ષ
- ૧૯૮૦ : ‘મણિલાલ નભુભાઈ’નું પ્રકાશન
- ૧૯૮૦ : ‘પરંપરા અને પ્રગતિ’નું પ્રકાશન
- ૧૯૮૧ : ‘પરંપરા અને પ્રગતિ’-શેઠ શ્રી કસ્તૂરભાઈ લાલભાઈના જીવનચરિત્રને પ્રથમ
પારિતોષિક
- ૧૯૮૧ : ‘કાવ્યસંચય-૨’નું સંપાદન-પ્રકાશન (ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ)
- ૧૯૮૩ : વિદેશગમન
- ૧૯૮૩ : નાટ્યકળા વિશે મધુવન સંસ્થાના ઉપક્રમે લીબડીમાં પાંચ વ્યાખ્યાનો
- ૧૯૮૩ : ‘વિભાવિતમ’નું પ્રકાશન
- ૧૯૮૩ : Manilal Dvivedi’નું પ્રકાશન (સાહિત્ય અકાદમી,દિલ્હી)
- ૧૯૮૩ : ‘મારી હકીકત’નું સંપાદન

૧૯૮૩ : 'Tribute to Etસંશ્રં'નું પ્રકાશન

૧૯૮૪-૮૬ : ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમીની ફેલોશિફ

૧૯૮૫ : ૨ ડિસેમ્બર, ૧૯૮૫ ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટની સ્થાપના

૧૯૮૫ : 'નાટ્યકળા'નું પ્રકાશન (બીજી આવૃત્તિ)નું પ્રકાશન

૧૯૮૮ : 'જ્ઞાનસુધા'અને 'સમાલોચક' સ્વાધ્યાયસૂચિનું પ્રકાશન

૧૯૮૭ -૨૦૦૮: ગુજરાતી વિશ્વકોશના ૨૫ ગ્રંથોનું સંપાદન-પ્રકાશન,ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ,

અમદાવાદ

૧૯૯૧ : 'સ્મરણમાધુરી', 'શબ્દમાધુરી' અને 'સંસ્કારમાધુરી'નું પ્રકાશન, ગુર્જર, અમદાવાદ

૧૯૯૨ : 'અભિજ્ઞાન'-પ્રથમ ઈનામ, 'શબ્દમાધુરી'-બીજું ઈનામ, ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી

૧૯૯૩ : 'ઊંચો પર્વત, ઊંડી ખીણ'નું પ્રકાશન

૧૯૯૩ : વિદેશગમન

૧૯૯૪ : 'ઊંચો પર્વત, ઊંડી ખીણ' (નાટક)-પ્રથમ ઈનામ

૧૯૯૫ : 'સત્સંગ માધુરી'નું પ્રકાશન

- ૧૯૯૬ : ગુજરાત સાહિત્ય સભા તરફથી ૧૯૯૪નો રણજિતરામ સુવર્ણચંદ્રક
- ૧૯૯૯-૨૦૦૭ : મ.ન.દ્વિવેદી સાહિત્યશ્રેણીના ૧થી ૮ ખંડોનું ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી દ્વારા
સંપાદન-પ્રકાશન
- ૧૯૯૮ : ‘બે બાળનાટકો’નું પ્રકાશન
- ૧૯૯૮ : ‘અંગત-બિનઅંગત’નું પ્રકાશન
- ૧૯૯૯ : ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી તરફથી ૧૯૯૮નો સાહિત્યગૌરવ પુરસ્કાર
- ૧૯૯૯ : ‘Glimp e’ of Gujarati Literature’નું પ્રકાશન
- ૨૦૦૦ : વિશ્વ ગુજરાતી સમાજ તરફથી ૧૯૯૯નો ગુજરાતગૌરવ પુરસ્કાર
- ૨૦૦૦ : ‘રંગમાધુરી’નું પ્રકાશન
- ૨૦૦૦-૧ : પ્રમુખ, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ ૪૦મું અધિવેશન
- ૨૦૦૨ : વિદ્યાવિકાસ ટ્રસ્ટ, અમદાવાદ તરફથી સારસ્વત પુરસ્કાર
- ૨૦૦૨ : ‘મણિલાલ દ્વિવેદી સંચય’નું પ્રકાશન, સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી
- ૨૦૦૨ : ‘નાટક દેશવિદેશમાં’નું પ્રકાશન

- ૨૦૦૨ : ‘શબ્દ અને સંસ્કૃતિ’-સાતમા વિવેચનસંગ્રહનું પ્રકાશન
- ૨૦૦૨ : ‘પત્રમાધુરી’નું પ્રકાશન
- ૨૦૦૪ : ‘સિદ્ધાંતસારનું અવલોકન’નું સંપાદન, ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ
- ૨૦૦૪ : ‘સફરમાધુરી’નું પ્રકાશન
- ૨૦૦૫ : વિદેશગમન
- ૨૦૦૫ : ‘નાટ્યતાલીમના નેપથ્યે’નું પ્રકાશન, ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ અમદાવાદ
- ૨૦૦૫ : ધનગૌરીબહેનનું અવસાન ૧૫-૧-૨૦૦૫
- ૨૦૦૬ : વિદેશગમન
- ૨૦૦૬ : ‘પ્રવાસી પિરામિડનો’નું પ્રકાશન, ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ અમદાવાદ
- ૨૦૦૬ : સચ્ચિદાનંદ સન્માન, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
- ૨૦૦૭ : ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા (ભાગ ૧ થી ૫):નવું સંસ્કરણ, બારમી આવૃત્તિ
- ૨૦૦૭ : ‘વિશ્વમાધુરી’નું પ્રકાશન
- ૨૦૦૭ : ‘દીવાદાંડી’નું પ્રકાશન, ઈમેજ પ્રકાશન, મુંબઈ

- ૨૦૦૭ : ‘શબ્દનું સખ્ય’નું પ્રકાશન, ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ
- ૨૦૦૮ : ‘અનુભવનું અત્તર’નું પ્રકાશન, ઈમેજ પ્રકાશન, મુંબઈ
- ૨૦૦૮ : ‘જતિન્દ્ર-વિશેષ’નું પ્રકાશન
- ૨૦૧૦ : ‘સત્યની મુખોમુખ’નું પ્રકાશન
- ૨૦૧૧ : ‘કેટલાક સાહિત્યિક વિવાદો’નું પ્રકાશન
- ૨૦૧૨ : ‘ગાંધીજી અને પાંચ સાક્ષરો’નું પ્રકાશન
- ૨૦૧૨ : ‘પ્રસંગમાધુરી’નું પ્રકાશન
- ૨૦૧૨ : વીર નર્મદ પુરસ્કાર, મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમી, મુંબઈ
- ૨૦૧૨ : એશિયાટિક સોસાયટી ઓફ બોમ્બે, મુંબઈની ફેલોશિપ
- ૨૦૧૪ : વિશ્વ ગુજરાતી સમાજ તરફથી ‘કાનજીભાઈ દેસાઈ ગુજરાત પ્રતિભા એવોર્ડ’
- ૨૦૧૪ : ભારત સરકાર તરફથી ‘પદ્મભૂષણ’
- ૨૦૧૪ : અવસાન, ૨૪ જાન્યુઆરી, અમદાવાદ

પરિશિષ્ટ ૨

વિવેચન અને નિબંધસંગ્રહોમાંના લેખોની વર્ગીકૃત સૂચિ

સાહિત્યિક પ્રશ્નો

અનુવાદ સાહિત્યિક આપત્તિ છે ? – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૯૪

અભિવ્યક્તિની અકળ લીલા - સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩

અલ્ વિદા- સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૭

આજના કવિઓને થયું છે શું ? – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૦૮

આધુનિક કવિતાપ્રવાહની ત્રણ સેરો – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૦૧

આધુનિક સાહિત્યમાં માનવ – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧

આસન સે મત ડોલ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૪૮

કવિઓ કે વિદૂષકો ? – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૧૫

કવિ, કવિતા અને કિંવદંતી – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૦

કાવ્યમાં પ્રતીકોપાસના – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૩૩

કાવ્યરચનાનો અખતરો કરતું યંત્ર – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૫

ગતિપ્રેરક ‘વિરતિ’ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૩૮

ગુજરાતી ભાષાસાહિત્યનું ભાવિ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૫૬

ચરિત્રમાં કળા અને સત્યનો મેળ શક્ય છે ? – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૭૨

જીવન, મૃત્યુ અને કવિતા- એક દ્રષ્ટિ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૮

દલિત સાહિત્ય – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૮૪

દ્રષ્ટિક્ષેપ: છંદો છે પાંદડાં જેનાં – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૮૨

નવલકથાની નવી વિભાવના – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૦૩

નવલકથાનું રચનાવિધાન – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૭૮

નવલકથામાં પ્રથમપુરુષપ્રયોગ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૦૩

પાણીમાં આગ લગાડવાની પ્રવૃત્તિ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૪૦

પાંચ પ્રશ્નો - સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૬૦

પિછાં મોરના, ચેષ્ટા કાગની – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૭

પૂર્વ-પશ્ચિમ-સાહિત્ય-સંઘર્ષ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૫૨

બ્રૂટપોલિશ કરતાં કવિઓ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૧૮

બોલેલો શબ્દ શ્રદ્ધેય કે લખેલો ? – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૧૦

રસ અને રુચિની ખીલવણી – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૪

સજાવો શસ્ત્ર સિંહને – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૪૫

સત્યશોધના ત્રિભેટા પર – વિક્ષેપ, પૃ. ૯

સાહિત્યકાર અને લોકૈષણ – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૬

સાહિત્યકારની સ્વાયત્તતા – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૧

સાહિત્યમાં ક્ષપમંડૂકતા – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૪૨

સાહિત્યમાં વિશાળતા – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૧૭

સુરંગ કે સુરસુરિયું ? – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૧૧

સ્વતંત્ર્યોત્તર કવિતા: ભૂમિકા અને દિશા – વિભાવિતમ્ પૃ. ૧૩૧

કવિતા

અભિનવ ‘મહિના’ (રાજેન્દ્ર શુક્લ) – વિભાવિતમ્ પૃ. ૧૬૮

અસ્તિત્વનાં ખંડેરોમાં ભટકતી કવિતા (ફીણની દીવાલો) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૨૧

આધુનિક ગુજરાતી કવિતા – વિક્ષેપ પૃ. ૮૨

‘ઈન્દ્રજિતવધ’ મહાકાવ્યનો એક પ્રયોગ – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૪૬

કરુણપ્રશસ્તિ: સ્વરૂપ અને વિકાસ – પ્રતિભાવ, પૃ. ૨૩

કલમથી ટપકતાં આંસુઓ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૪૩

કવિતાનો કેફ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૫

કવિનો સ્વૈરવિહાર – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૦૬

ખંડકાવ્યઃ સ્વરૂપ અને વિકાસ – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૫૨

ગરબો-ગરબી – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૪૬

જ્ઞાનમુખી કવિતા (આત્મનિમજ્જન) – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧૫૨

પ્રવાલદ્વિપના કવિ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૭૦

‘પ્રેમ પરીક્ષા’ દયારામનું ડ્રામેટિક મોનોલોગ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧૬૧

ભોજા ભક્તની કાવ્યપ્રસાદી – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૨૮

મધુરપ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૩૭

મનોમુદ્રા અને સંકેત – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૯૦

મૃત્યુનું મહેરું પહેરતી કવિતા – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૨૫

રાજેન્દ્ર શાહની કવિતા – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૭૦

રુદ્ર આક્રોશ કરતી રમ્યઘોષા – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૩૪

વાલ્મીકિની વેદનાને વાચા આપતી અભિનવ કવિતા – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૩૦

વિરલ સાહિત્યિક સાહસ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૧૯

શિખર પર ઊડતાં કાવ્યશીકરો – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૭૮

સતયુગના પડઘા પાડતી કવિતા (સોહમ્) - સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૮૪

સ્વગત – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૩૩

હાઈકુનું કાવ્યસ્વરૂપ અને તેનો ગુજરાતી સાહિત્યમાં પ્રયોગ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૬૬

નાટક અને થિયેટર

અરિસ્તુનું ભૂત – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૫૨

અંજનગઢનો અવનીશ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૦૨

આપણાં એકાંકીનું ભાવિ ઊજળું છે (નીલાંચલ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૭૩

એકાંકીકાર ઉમાશંકર – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૭૮

એરિસ્ટોટલનો નાટ્યસિદ્ધાંત – રંગમાધુરી, પૃ. ૪૯

૧૯૪૨ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૬૦

‘કાન્તા’ એક અવલોકન – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧૭૨

કેસર અને ચંદનના ઘર્ષણની સુવાસ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૬૩

ગુજરાતી લોકરંગભૂમિનું ગઈ કાલનું સ્વરૂપ – વિક્ષેપ, પૃ. ૩૧

ગુજરાતમાં રંગભૂમિ કેમ નથી ? – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૦૬

ગુજરાત નાટક અને રંગભૂમિ ૧૯૨૦-૧૯૭૦ – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧૨૭

ગુજરાતી નાટકમાં તળપડો રંગ – પ્રતિભાવ, પૃ. ૮૮

ચંદ્રવદન મહેતા અને સાંપ્રત રંગભૂમિ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ પૃ. ૧૩૯

ચોરસ ઈંડાં અને ગોળ કબરો: એક વિશ્લેષણ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧૮૭

જયંતિ દલાલનાં કેટલાક નાટકો – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૫૪

જયા-જયંત: એક સુખદ સ્મરણ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧૭૪

દિલભર અને દિલહર (રવીન્દ્રનાથનાં નાટકો) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૭૬

દીનાબહેન પાઠક – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૪૧

ધૂમ્રસેર – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૫૮

ન – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૬૩

નાટક અને દિગ્દર્શક – નાટ્યકળા, પૃ. ૪૮

નાટક અને નટ – નાટ્યકળા, પૃ. ૮૦

નાટક અને પ્રેક્ષક – નાટ્યકળા, પૃ. ૧૦૪

નાટક અને લેખક – નાટ્યકળા, પૃ. ૨૬

નાટકનું વિવેચન – રંગભૂમિ, પૃ. ૧૧૬

નાટકનું સાહિત્યસ્વરૂપ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૩૫

નાટક પહેલું કે શિયેટર ? સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૫૬

નાટકમાં શબ્દ – પ્રતિભાવ, પૃ. ૪૬

નાટ્યસર્જક ન્હાનાલાલ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧૨૦

નાનકડો પણ રોચક સાહિત્યિક પ્રયત્ન – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૭૮

નૃસિંહાવતાર – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૪૫

જ્ઞાનાલાલ, કવિ કે નાટ્યકાર ? – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧૮૧

બટુભાઈનાં નાટકો – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૭૦

બે અનોખાં નાટકો – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૬૮

યુનિવર્સિટી થિયેટર – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧૧૫

રંગભૂમિને નાટક કેમ મળતાં નથી ? – પ્રતિભાવ, પૃ. ૧૧૬

વિશ્વરંગભૂમિદિન – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૯૯

‘શર્વિલક’ પર દ્રષ્ટિપાત – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૭૭

સવા શતાબ્દીનું સ્વારસ્ય – વિભાવિતમ્, પૃ. ૪૭

સાહિત્ય, શિક્ષણ અને નાટક – નાટ્યકળા, પૃ. ૩

નવલકથા

અતીતની ઈમારત પર કળાનો કળશ સાહેબ-બીબી ગુલામઃ બિમલ મિત્ર) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ.

પૃ. ૨૩૦

અમૃતાઃ એક અપૂર્વ સાહિત્યઘટના – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૧૩

અરૂઢ શૈલીની અનોખી લઘુનવલ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૯૯

અસ્તિ અને અસ્તિત્વ (અસ્તી શ્રીકાન્ત શાહ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૨૫

અંતરપટનાં અજવાળા (અંતરપટ: સ્નેહરશ્મિ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૮૭

આત્મકથાની આવેજીમાં મળતી નવલકથા (માયા: ઇન્દુલાલ યાજ્ઞિક) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૯૫

ઊગતા સૂર્યની વિદાય લેતાં માનવીઓની વીતકકથા (લોહછાયા) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૩૪

એક શિલ્પ અને ત્રણ સર્જકો (ચૌલદેવી: મુનશી-ધૂમકેતુ-મડિયા) – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૩૧

કરવટ બદલતી ગુજરાતી નવલકથા (ચહેરા, મધુરાય) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૨૧

કાચી કેરીનો સ્વાદ આપતી નવલકથા (પૂર્વરાગ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૦૮

કાજળની કોટડી – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૮૩

‘ગુલાબસિંહ’: એક સમીક્ષા – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૫૬

તરાણા ઓથે ડુંગર – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૮૬

ત્રિશંકુ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૭૮

દ્રષ્ટિક્ષેપ: કેવડાના ડંખ – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૩૦૩

દ્રષ્ટિક્ષેપ: પારદર્શક નગર – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૮૬

નિકટના અતીતનું આકર્ષણ જમાવતી નવલકથા (આભ રુવે એની નવલાખ ધારે, શિવકુમાર જોશી)-
સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૧૯૦

પાદરના તીરથ – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૬૫

પ્રલય – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૭૪

બનાવટનું બખડજંતર (સધરા જેસંગનો સાળો, રામલો રોબિનહૂડ) - સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ.

૨૩૮

મારી હૈયાસગડી – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૮૧

વિશ્વજિત – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૮૯

સરિતાથી સાગર – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૭૨

ટૂંકીવાર્તા

અનુભૂતિ સુંદર કે અભિવ્યક્તિ ? (અપિ ચ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૫૩

એક હતી દુનિયા – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૧૦

કાશીનું કરવત – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૦૧

ઘટના અને પ્રતીકનાં બે અંતિમોની વચ્ચે (ચરણ રુકે ત્યાં) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૬૮

તૃપ્તિ – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૦૩

દ્રષ્ટિક્ષેપ: સ્વપ્નલોક – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૯૯

‘પંચતંત્ર’: એક અવલોકન – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૩૯

બાંશી નામની એક છોકરી – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૬૦

મારી પ્રિય વાર્તા – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૦૬

યુધિષ્ઠર ? – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૦૬

રાત અંધારી ને માણસનાં મન – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૪૩

રૂપકથા – વિક્ષેપ પૃ. ૨૧૨

વનછાયા – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૯૨

વાર્તા મર્મની (અડખેપડખે) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૬૫

વીરધર્મની વાતો – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૯૧

શૌર્યકથાઓ – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૪૬

સાચાં શમણાં – વિક્ષેપ, પૃ. ૧૯૯

હીરાનાં લટકણિયાં – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૪૯

ચરિત્ર

અનુભૂતિ સુંદર કે અભિવ્યક્તિ ? (શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૫૩

અભિજાત સાક્ષરતા – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૫૭

આરાલવાળા – અંગત બિનંગત, પૃ. ૬૩

આત્મકથાનો પ્રથમ પ્રયોગ (મારી હકીકત) – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૧૮

આત્મચરિત્રનો સાહિત્યપ્રકાર – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૯૩

ઉમાશંકર થોડાં સંસ્મરણો – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૨૮

કલાકારનું સ્મૃતિસંવેદન (જોડા સંકોર ધારે) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૮૦

કળ દાબે સૂત્રધાર – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૩૬

કુળકથાઓ (સ્વામી આનંદ) – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૩૭

ગાંધીયુગનાં સાહિત્યગુરુ (રા.વી.પાઠક) – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૯૮

ગુજરાતી આત્મકથાનો એક સૈકો – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૧૧૦

ગુજરાતી સાહિત્યનું સુખદ આશ્ચર્ય (ચં.ચી. મહેતા) – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૧૬

ચરિત્રકાર ન્હાનાલાલ – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૪૮

ચંદ્રવદન મહેતા એક મિજાજ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૧૫

ચેતનની ખેતીના કુશળ કસબી – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૬૬

જીવનવીર અને કલમવીર – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૧૧

ઝવેરચંદ મેઘાણી લોકપ્રિય લોકકવિ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૨૪

દિલ્હી ડાયરી, વિક્ષેપ, પૃ. ૨૩૦

દ્રષ્ટિક્ષેપ: ચેતોવિસ્તારની યાત્રા – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૦

દ્રષ્ટિક્ષેપ: મારા અનુભવો, અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૯૦

પદ્મશ્રી મુનિ જિનવિજયજી – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૫૦

પરમ સારસ્વત શાસ્ત્રીજી – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૩૩

‘પરંપરા અને પ્રગતિ’ની પાર્શ્વભૂમિકા – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૪૩

પ્રજ્ઞાયક્ષુ પંડિત સુખલાલજી – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૪૪

બાલશિક્ષણના આર્ષદ્રષ્ટા ગિજુભાઈ – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૧૬૮

બેતાળીસનાં સ્મરણો – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૨૩

ભદ્રશીલ સંસ્કારસેવક – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૭૮

મનીષીના મનોલોકમાં (સ્કેપ બુક) – વિભાવિતમ્, પૃ. ૯૨

મહાદેવભાઈની ડાયરી, પુસ્તક બીજું – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૩૩

મારી દુનિયા – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૪૪

‘મારી હકીકત’ અને ‘ઉત્તર નર્મદચરિત્ર’ – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૩૭

મેઘાણીના પત્રો – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૩૫

મોરના પિચ્છધરનો વંશજ (જયભિખ્યુ) – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૨૪

યશસ્વી વિદ્યાપુરુષ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૩૯

વનફૂલની ફોરમ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૩૮

વિશ્વકોશના વિધાતા (સાંકળચંદ પટેલ) – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૪૦

શિક્ષણના સતયુગમાં ડોકિયું (પી.સી.વૈદ્ય) – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૬૩

શ્રી રાજચંદ્ર – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૨૧

શ્રી રામકૃષ્ણસ્મરણ – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૭૦

શ્રેયાર્થી સાહિત્યકાર (કિ.ધ.મશરૂવાળા) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૧૮

સત્યશોધક કવિ (કાન્ત) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૩૬

સર્જક કેળવણીકાર (ઝીણાભાઈ દેસાઈ) – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૧૫૦

સર્જકોના સર્જક બચુભાઈ – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૬૦

સંતોના અનુજ – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૪૧

સારસ્વત લોકસેવક દર્શક – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૫૭

સ્થિતપ્રજ્ઞની ક્રોમળતા અને રસિકતા (મીઠાને પ્રતાપે) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૭૫

સ્વાખ્યાં જોતો વિજ્ઞાની (ત્રિભુવનદાસ ગજજર) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૮૪

સ્વ. રસિકલાલભાઈ: કેટલાંક સ્મરણો – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૫૩

હાસ્યસ્વામી જ્યોતીન્દ્ર હ. દવે – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૬૨

નિબંધ

અદ્રિતીય અમદાવાદ – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૮૨

અબ્દુલકલામ અને વિક્રમ સારાભાઈ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૭૪

અમદાવાદી પોતની નિબંધિકાઓ (ચાલો સજોડે સુખી થઈએ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૮૫

અહો કષ્ટ વિદ્યા – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૬૯

અંધારપિછોડો ઓઢીને ઊભેલા કવિને (શેક્સપિયર) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૬

આધુનિક અમેરિકાનો શ્રેષ્ઠ હાસ્યકાર (જેમ્સ થર્બર) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૫૫

આપણે સૌ સક્ષમ શબ્દોની શોધમાં છીએ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૫૨

ઉમાશંકર: સૌન્દર્ય અને સંસ્કૃતિના યાત્રી – શબ્દ અને સંસ્કૃતિના, પૃ. ૧૪૮

કરુણાવતાર ટોલ્સ્ટોય – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૨૯

કલાની વેદી પર ઝૂઝતો ચિત્રકાર (જોન મીરો) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૬૨

કસુંબીનો કવિ (મેઘાણી) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૪૬

ગાંધીજીની સાહિત્યનિષ્ઠા – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૧૦

ગુજરાત કોલેજ: એક ઝલક – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૭૨

ગુજરાત મહાજન-પરંપરા – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૬૫

ગુજરાતી વિશ્વકોશ: શાંત ક્રાંતિનું સમર્થ વાહન – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૦૯

ગુજરાતી સાહિત્યમાં નિબંધિકા – રસ અને રુચિ, પૃ. ૬૯

ગુરુ શિષ્યમાં જીવે છે – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૬૧

જીવ કરતાં જીવણ વહાલા રે – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૨૬

તપોવનનો કવિ (કાલિદાસ) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૭

તસ્કર નાટ્યકાર (ઝયાં જિને) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૫૧

થોડું અંગત, થોડું બિનંગત – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૧૨

નરવો વિનોદ (હું, શાણી અને શકરાભાઈ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૮૯

પૃથ્વી પર ભૂલો પડેલો કવિફિરસ્તો (કલાપી) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૪૮

પ્રભુને પડકારતો કવિ (કૃષ્ણલાલ શ્રીધરાણી) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૭૧

ફાટેલ પિયાલાનો કવિ (દુલા કાગ) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૫૭

ફૂલ – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૧

ફોરમ – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૩

બહુજનહિતાય બહુજનસુખાય – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૩

બહુરત્ના વસુંધરાઃ એક અનોખો કોશ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૫૭

બંદૂકની ગોળી જેવા શબ્દો (હેમિંગ્વે) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૩૬

મહામના રવીન્દ્રનાથ – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૨૫૭

મીઠા સંબંધોનો સમય રસભીનો (મ.ન.દ્વિવેદી અને કલાપી) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૯૦

મુત્સદ્દી નવલકથાકાર (એફ્રિક આઇવોય) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૪૩

રસભીનો સંબંધ – અંગત-બિનંગત – પૃ. ૩૨

રંગ કસુંબી (હેમચંદ્રના દુહા) – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૩

વૃક્ષત્વ માણું છું – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૫

સ્વૈરવિહાર અને મનોવિહાર – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧૯૭

હું ગુર્જર બ્રિટનવાસી ! – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૪૪

વિવેચન

અપ્રતિબદ્ધ આધુનિક કવિતા (પ્રમોદકુમાર પટેલ) – વિભાવિતમ્, પૃ. ૨૧૫

અવતરણના વળગણમાં ગૂંગળાતી વિવેચના – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૧૯

આત્મધર્મી પત્રકાર (મ.ન. દ્વિવેદી) – વિક્ષેપ, પૃ. ૩૪

આદર્શ સાહિત્ય વિવેચક – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૩૧

ઇતિહાસ અને સાહિત્યનું મિલન (સંશોધનની કેડી, ભોગીલાલ સાંડેસરા) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨,
પૃ. ૩૩૦

કવિતા અને માનવતાનો માનદંડ (ઉમાશંકર જોશી) – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૬૭

કેળવણીવિકાસ – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૫૧

ગરવું વિવેચન (આકલન, રા.વી.પાઠક) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૦૭

ગુજરાતીમાં સાહિત્યિક ઇતિહાસનું લેખન – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૩૯

ગુજરાતી સાહિત્યની આજ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૪૫

ગુજરાતી સાહિત્ય: અસ્મિતાનું અભિજ્ઞાન – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧

ગુજરાતી સાહિત્ય: એકવીસમી સદીના પરિબળો અને પડકારો – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૯૬

ગુજરાતી સાહિત્યમાં ગાંધીયુગનું પ્રદાન – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૧૭

ગોવર્ધનરામ અને મણિલાલ – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૧૮૧

જીવનલક્ષી સાહિત્યકાર કાકાસાહેબ કાલેલકર – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૬૧

જૂનું ગુજરાતી ગદ્ય – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૩૮

‘જ્ઞાનસુધા’ અને ‘સમાલોચક’: સામગ્રીનું સર્વેક્ષણ – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૧૬

ડોલનશૈલીનું સાર્થક્ય – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૨૦

દલપતરામને દર્શને – રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૧૪૫

દ્રષ્ટિક્ષેપ: આનંદશંકર ધ્રુવની ધર્મભાવના – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૯૫

દ્રષ્ટિક્ષેપ: આશ્ચર્યવત્ – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૮૪

દ્રષ્ટિક્ષેપ: લોચન (નરોત્તમ પલાણ) – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૩૦૪

ધરતીનો કળાયેલ મોરલો (ઝવેરચંદ મેઘાણી) – વિક્ષેપ, પૃ. ૬૮

પ્રો.ઠાકોરના કેટલાક પત્રો – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૬૧

પૌઢ વિવેચકની છેલ્લી કલમપ્રસાદ (નભોવિહાર, રા.વી. પાઠક) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૧૧

બુઝુર્ગ સમાજસેવકનો અજબ અનુભવનિતાર (સમાજદર્પણ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૯૯

મણિલાલ અને મણિશંકર, રસ અને રુચિ, આ. ૧, પૃ. ૨૦૨

મણિલાલ નભુભાઈ: સાહિત્ય અને તત્ત્વજ્ઞાનનું અદ્રેત ? – વિક્ષેપ, પૃ. ૪૮

રમણલાલ વ. દેસાઈ: ગ્રામલક્ષ્મીની વિભાવના – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૩૫

રાજપ્રશ્ન – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૩૩

વાચનામૃતો: વક્તા, વક્તવ્ય અને વાણી – વિભાવિતમ્, પૃ. ૬૨

વિદ્વાન વેપારીનું અમૂલ્ય અધ્યયન-સંશોધન, (ભારતરત્ન: ઉપેન્દ્રરાય સાંડેસરા) – સાંપ્રત સાહિત્ય,

આ. ૨, પૃ. ૩૩૬

વિવિધ વ્યાખ્યાનો, ગુ.ર.વિ. ૧: - વિક્ષેપ, પૃ. ૨૪૭

વિવેચકનું હકનામું – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૩

વિશ્વવંદ્ય કિરણાવલિ – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૫૩

વીસમી સદીનું ગુજરાતી સાહિત્ય: પરિદર્શન – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૭૭

શ્રેયોમાર્ગનો મણિ યાને ગુજરાતી ગદ્યની એક ખોવાયેલી કડી – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૦૩

સમતોલ અને સમભાવી ગ્રંથવિવેચન (સમીક્ષા, અનંતરાય રાવળ) – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ.

૩૧૫

સમસંવેદન (ઉમાશંકર જોશી) –વિક્ષેપ, પૃ. ૨૪૯

સરસ્વતીચંદ્રનો અપાઠ્ય સંક્ષેપ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૩૨૩

સર્જન અને વિવેચનના કેટલાક સંમ્પ્રત્યયો – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૭

સાર્ત્ર અને તેનો અસ્તિત્વવાદ – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૯૬

સાહિત્ય અને ઇતિહાસનો ગજગ્રાહ (ભોગીલાલ સાંડેસરાએ આપેલાં વ્યાખ્યાનો) – સાંપ્રત સાહિત્ય,
આ. ૨, પૃ. ૩૨૭

સાહિત્યમાં રૂપવિધાન – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૨૩

સાહિત્યવિવેચનની ક્ષિતિજો – સાંપ્રત સાહિત્ય, આ. ૨, પૃ. ૨૯

સાહિત્યસ્વરૂપમાં નાવીન્ય – વિભાવિતમ્, પૃ. ૨૪

સાહિત્યિક ઇતિહાસ: સ્વરૂપ અને લેખનના કેટલાક મુદ્દાઓ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧

સ્વાતંત્ર્યોત્તર કવિતાનો સમીક્ષાત્મક આલેખ – વિભાવિતમ્, પૃ. ૨૦૭

સ્વાતંત્ર્યોત્તર વિવેચનમાં આધુનિકતાવાદી વલણો – વિભાવિતમ્, પૃ. ૧૪૬

ચિંતન

અનુભવીને એકલા આનંદમાં રહેવું રે – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૩

અવતાર – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૧૭

અસ્મિતા – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૨૭

આચાર્ય આનંદશંકર ધ્રુવનું ધર્મચિંતન – રસ અને રુચિ, પૃ. ૨૧૪

આજની ઘડી રળિયામણી – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૮

આધાન-પ્રદાન – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૦

ઉપમન્યુની બ્રહ્મસાધના – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૫૭

ઋતુંભરા પ્રજ્ઞા – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૫૭

એક ડાળનાં બે પંખી – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૪

ખુશ રહો જેમાં ખુશી – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૩

ગર્વ અને ગૌરવ – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૩૦

ગુજરાતી સાહિત્યમાં અદ્રેતદર્શન – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૧૧૧

ચરાતિ ચરતો ભગ: - સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૭

જરવ્યાધિ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૨૦

જલતી રહે મશાલ – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧૧

જિબ્રાનની જીવનવાણી – વિક્ષેપ, પૃ. ૨૫૮

તાનસેનની કળાસાધના – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૫૨

દર્પ અને દર્પણ – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૩૩

નવોન્મેષ – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૨૨

નીરખ ને ગગનમાં – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૨૪

પ્રાણવિનિમય – શબ્દમાધુરી, પૃ. ૧૦૦

બુદ્ધત્વ – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૩૬

ભારતની ભોમમાં ઝાઝેરી ગુજરાત – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૧

ભોમિયા વિના મારે ભમવા'તા ડુંગરા – શબ્દ અને સંસ્કૃતિ, પૃ. ૮

મથામણ – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૨૬

મહામણિને મેલ ન ચડે રે – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૫

મા નિષાદઃ - સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૪

મૂળ રે વિનાનું કાયા ઝાડવું – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧

વસન્ત – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૪૦

વૃદ્ધત્વ – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૪૩

શાશ્વતી – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૩૩

શુભ શુક્રવાર – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૨૩

શૈલી: સંસ્કારિતાની પારાશીશી – સંસ્કારમાધુરી, પૃ. ૬૦

શ્રેય અને પ્રેય – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૭

સત્સંગ પારસમણિ છે – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૧૬૦

સર્વત્ર સુખિનઃ સંતુ – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૨૦

સહિષ્ણુતા – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૨૯

સંત અને સેતાનઃ એક જ સિક્કાની બે બાજુઓ ? – સત્સંગમાધુરી, પૃ. ૬૩

વિશ્વકોશ

કોલકાતામાં ગુજરાતી વિશ્વકોશ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૨૮

ગુજરાતી વિશ્વકોશ: એક પ્રશ્નોત્તરી – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૧૧૫

ગુજરાતી વિશ્વકોશ મુંબઈમાં – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૨૦

વિશ્વકોશ: વિશ્વમાં, ભારતમાં, ગુજરાતમાં – અભિજ્ઞાન, પૃ. ૨૫૨

વિશ્વકોશના સદ્ભાવી શુભેચ્છક: ડૉ. દેશપાંડે શ્રદ્ધાંજલિ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૪૩

વીસમાં ગ્રંથના વિમોચન પ્રસંગે – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૧૫

સાથીઓનું સ્મરણ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૪૮

પ્રકીર્ણ

એકલવીર પુરુષાર્થી – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૪૫

ગાંધીયુગનો છેલ્લો તેજસ્વી તારક ખરી પડ્યો – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૪૫

વિદાયવચનો: ઋણ સ્વીકાર – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૯૧

શતાયુ સાહિત્ય પરિષદને શુભેચ્છાઓ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૮૫

શ્રી ચી. ના. પટેલની ચિરવિદાય – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૩૯

શ્રી. શ્રેણિકભાઈ કસ્તૂરભાઈ સાથે વાર્તાલાપો – અંગત-બિનંગત, પૃ. ૯૪

સંસ્કારમાધુરી હિરલાલભાઈ – વિશ્વમાધુરી, પૃ. ૧૩૬

અગ્રંથસ્થ મુદ્રિત લેખો

આસ્વાદ્ય રવીન્દ્રચરિત

એબ્સર્ડ નાટક અને ‘સ્વપ્નપિંજર’

કવિશ્રી જ્ઞાનાલાલ

‘ગાંધીગંગા’નું અવતરણ

ગુજરાતી કવિતાનો કમનીય કેલાઇડોસ્કોપ

‘ગ્રીનબેલ્ટ’ના કવિને પત્ર

ડાયસ્પોરિક (વિદેશસ્થિત) સાહિત્ય

ધર્મક્ષેત્રે કુરુક્ષેત્રે

બે સ્મૃતિગ્રંથો

ભેદની ભીંત્યુના ભાંગનાર મેઘાણી

મારું પ્રિય પુસ્તક: મારું જીવન એ જ મારી વાણી

રૂડી ગુજરાતી રાણી વાણીના વકીલ

‘લોકજીવન’ પર દ્રષ્ટિપાત

વિવેચક અનંતરાય

વ્યવસાયી રંગભૂમિ: પ્રવાહ અને પરંપરા

‘સર્વને મારા નમસ્કાર

સંસ્કારરક્ષક વાઙ્મય તથા ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય

સાહિત્યિક ઇતિહાસ

પરિશિષ્ટ ૩

ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકરની કૃતિઓની સંપૂર્ણ સૂચિ

નાટક

ઊંચો પર્વત, ઊંડી ખીણ (૧૯૯૩)

બે બાળનાટકો (૧૯૯૮)

વિવેચન

મણિલાલ નભુભાઈ: સાહિત્યસાધના (૧૯૫૬, ૨૦૦૫)

રસ અને રુચિ (૧૯૬૩)

સાંપ્રત સાહિત્ય (૧૯૬૮)

પ્રતિભાવ (૧૯૭૨)

વિક્ષેપ (૧૯૭૩)

વિભાવિતમ્ (૧૯૮૩)

નાટ્યકળા (૧૯૮૫)

અભિજ્ઞાન (૧૯૯૨)

રંગમાધુરી (૨૦૦૦)

શબ્દ અને સંસ્કૃતિ (૨૦૦૨)

શબ્દનું સખ્ય (૨૦૦૭)

કેટલાક સાહિત્યિક વિવાદો (૨૦૧૧)

ગાંધીજી અને પાંચ સાક્ષરો (૨૦૧૨)

સાહિત્યનો ઇતિહાસ

ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા ભાગ. ૧થી ૫ (નવું સંશોધિત-સંવર્ધિત સંસ્કરણ ૨૦૦૫-૨૦૧૧)

ચરિત્ર

મણિલાલ નભુભાઈ: જીવનરંગ (૧૯૫૮, ૨૦૦૫)

પરંપરા અને પ્રગતિ (કસ્તૂરભાઈ લાલભાઈનું જીવનચરિત્ર ૧૯૮૦)

સ્મરણમાધુરી (૧૯૯૧)

મણિલાલ દ્વિવેદી (૧૯૮૦)

નિબંધ

શબ્દમાધુરી (૧૯૯૧)

સંસ્કારમાધુરી (૧૯૯૧)

સત્સંગમાધુરી (૧૯૯૫)

અંગત-બિનંગત (૧૯૯૮)

પત્રમાધુરી (૨૦૦૨)

સફરમાધુરી (૨૦૦૪)

વિશ્વમાધુરી (૨૦૦૭)

પ્રસંગમાધુરી (૨૦૧૨)

પ્રવાસ

સફર સો દિવસની (૧૯૭૭)

સફરમાધુરી (૨૦૦૪)

સ્વાધ્યાય અને સૂચિ

અભિનેય નાટકો (૧૯૫૮)

સુદર્શન અને પ્રિયંવદા (૧૯૬૬)

જ્ઞાનસુધા (૧૯૮૮)

સમાલોચક (૧૯૮૮)

અનુવાદ

ગૌતમ બુદ્ધ (૧૯૬૬)

સમાજલક્ષી મનોવિજ્ઞાન (૧૯૫૬)

પ્રવાસી પિરામિડનો (૨૦૦૬)

સત્યની મુખોમુખ (૨૦૧૦)

અનુવાદ-સંપાદન (અંગ્રેજી)

Ganadśaravada (૧૯૪૨)

Niśnavavada (૧૯૪૭)

સંપાદન

મણિલાલની વિચારધારા (૧૯૪૮)

મણિલાલના ત્રણ લેખો (૧૯૪૯)

કાન્તા (૧૯૫૪)

નૃસિંહાવતાર (૧૯૫૫)

જયભિખ્ખુ વાર્તાસૌરભ: ૧-૨ (૧૯૫૫)

ચૌલદેવી (સંક્ષિપ્ત) (૧૯૫૬)

ધૂમકેતુ વાર્તાસૌરભ: ૧-૨ (૧૯૫૮)

આત્મનિમજ્જન (૧૯૫૯)

પ્રાણવિનિમય (૧૯૬૮)

કરુણપ્રશસ્તિ કાવ્યો (૧૯૭૦)

મણિલાલ નભુભાઈ દ્વિવેદીનું આત્મવૃત્તાન્ત (૧૯૭૯)

મારી હકીકત (૧૯૮૩)

મ.ન. દ્વિવેદી સાહિત્યશ્રેણી ૧થી ૮ (૧૯૯૯થી ૨૦૦૨)

સિક્કાંતસારનું અવલોકન (૨૦૦૪)

નાટ્યતાલીમના નેપથ્યે (૨૦૦૫)

સંપાદન (અન્યના સહકારમાં)

ગ્રંથ અને ગ્રંથકાર, પુ. ૧૦ (૧૯૫૨)

સાહિત્ય કિરણાવલી ૧-૨-૩ (૧૯૫૪)

આપણાં ખંડકાવ્યો (૧૯૫૮)

સર્વોદય વાચનમાળા ૧-૨-૩-૪ (૧૯૫૮)

ચંદ્રહાસ આખ્યાન (૧૯૬૧)

આનંદ વાચનમાળા ૧-૨-૩-૪ (૧૯૬૧)

ગુજરાતી વિશ્વકોશ – ભૂમિકાખંડ ૧થી ૨૫ (૧૯૮૭, ૧૯૮૯થી ૨૦૦૯)

નાટક દેશવિદેશમાં (૨૦૦૨)

મણિલાલ દ્વિવેદી સંચય (૨૦૦૨)

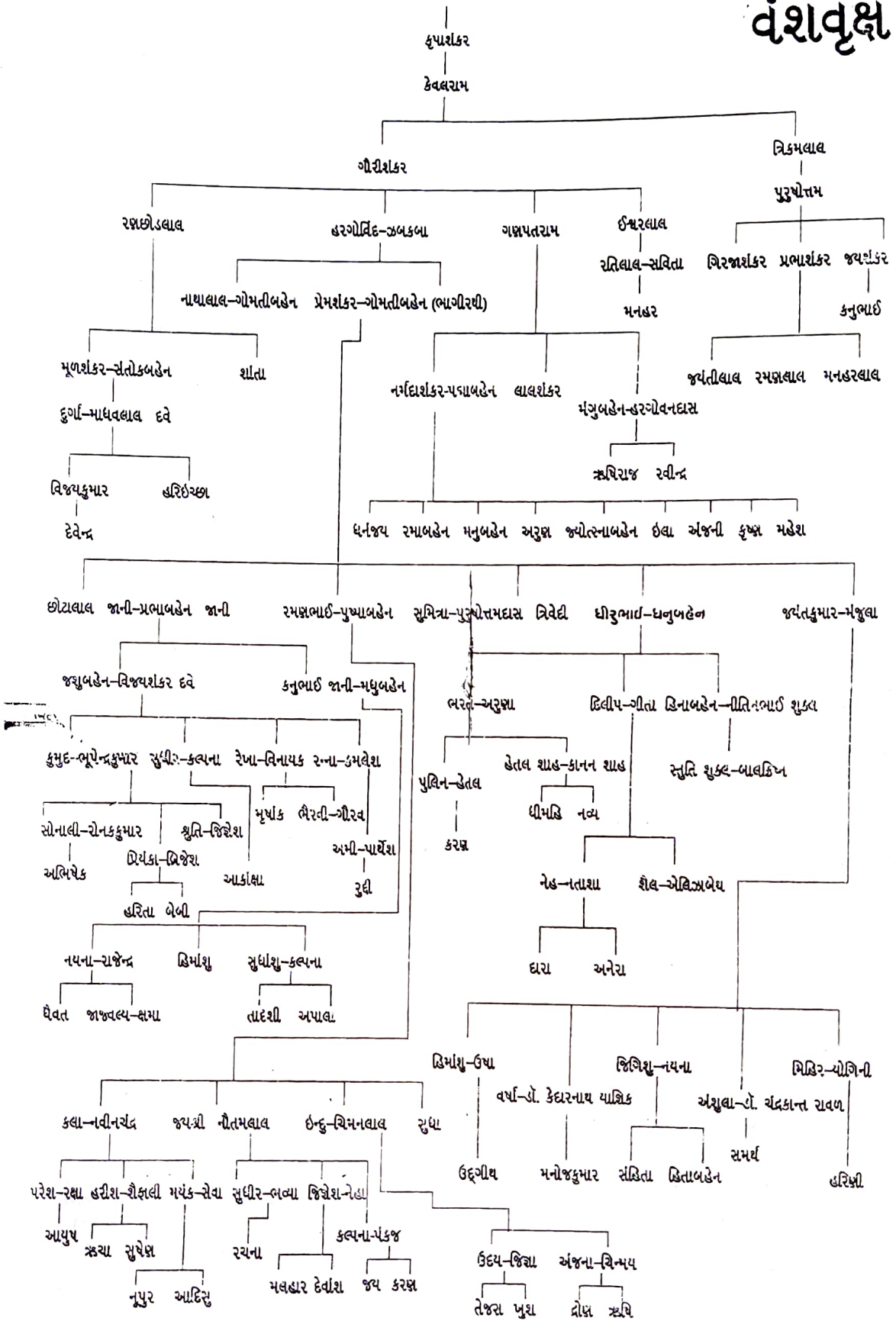
પત્રો

પત્રમાધુરી (૨૦૦૨)

પ્રકીર્ણ

દીવાદાંડી (૨૦૦૭)

અનુભવનું અત્તર (૨૦૦૮)

લાધારામ ભટ્ટ

રણછોડલાલ

નાગરદાસ-દિવાળીબા

ગોમતીબહેન-પ્રેમશંકર

દુર્ગાશંકર-(દુર્ગા)સાવિત્રી

વિશ્વનાથ-કમળા

અમૃતલાલ-સવિતા

હિંમતલાલ-મુક્તાબહેન

મંગુબહેન સુભદ્રાબહેન-જયંતીલાલ

તિલોત્તમા-સુરેન્દ્ર

ચન્દ્રકાન્ત-સુધા-ઇલા

નલિની-હર્ષદરાય

રાકેશ જયેશ

રાજેશ

ભાનુબહેન-ચંદ્રા

મૃણાલ

બિંદુ-વીરેન્દ્ર

હરેન

રમેશ

વિવેક

નેહા

ધ્રુવિલ

મીનુ

ચૈતન્ય

સુરેશભાઈ-અન્નપૂર્ણા

હરિપ્રસાદ-પ્રમોદા

નિર્મલા-શાન્તિકુમાર

પ્રદીપ-કૌમુદિની

પ્રફુલ્લ

પંકજ-વીણા

તિભા

નીતા

પ્રબોધ

રાજુ

ઉષા

મુકેશ

ગુરા

પૌલોમી

ખ્યાતિ

પ્રભાબહેન

રમણલાલ

સુમિત્રા

ધીરુભાઈ

જયંત